

Examen VSBO PBL

2019

tijdvak 1
vrijdag 10 mei
07.30 - 09.30 uur

Mens en Maatschappij

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 34 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 40 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

- (1) A
 ⓑ
 C
 D
- (2) A
 ⓧ
 Ⓒ
 D
- (3) B A
 ⓧ
 ⓧ
 D

Mens en werk

Vincent

Vincent werkte vroeger als directeur van een advocatenkantoor. Vaak liet hij zich adviseren door zijn werknemers, voordat hij belangrijke beslissingen nam.

Tegenwoordig is Vincent gepensioneerd en komt hij met veel minder mensen in aanraking.

Gelukkig heeft hij sinds kort een nieuwe bezigheid gevonden. Hij werkt af en toe als gastdocent en vertelt over beroepskeuze en zijn ervaringen. Hij krijgt voor zijn tijd en inzet cadeaubonnen aangeboden.

- 1p 1 Welke leiderschapsstijl paste Vincent toe toen hij directeur was?

.....

- 1p 2 Deze baan is voor Vincent belangrijk omdat het zorgt voor
- A lichamelijke inspanning.
 - B sociale contacten.
 - C zelfontwikkeling.

- 1p 3 Wat voor type werknemer is Vincent tegenwoordig?
- A arbeider in loondienst
 - B uitzendkracht
 - C vrijwilliger

Sectoren

De werkgelegenheid verschuift soms van de ene sector naar de andere. Op Curaçao was er ná 1950, een verschuiving van de werkgelegenheid in de aardolie-industrie naar werkgelegenheid in de dienstverlening. Beroepen worden in drie verschillende sectoren verdeeld. Mensen hebben verschillende inkomens. Binnen de sector techniek verdient bijvoorbeeld een onderwaterlasser per maand meestal meer dan een automonteur.

- 2p 4 Maak de onderstaande zin af door op de stippellijnen de correcte sector in te vullen.

Kies uit: *primaire sector - secundaire sector - tertiaire sector*

De verschuiving van de werkgelegenheid op Curaçao ná 1950, van de aardolie-industrie naar de dienstverlening, was een verschuiving van de sector naar de sector.

onderwaterlasser

- 1p 5 Noem een mogelijke reden waarom een onderwaterlasser meestal meer verdient dan een automonteur.

.....

.....

.....

- 3p 6 Noteer in de onderstaande tabel de volgende beroepen onder de juiste sector.

taxichauffeur – visser – bakker – ober(waiter) – metselaar – boer

Primaire Sector	Secundaire Sector	Tertiaire Sector

Werkloosheid

Ik heb goed nieuws voor je. Mijn chef heeft een nieuwe hotelreceptioniste nodig. Ik heb jouw naam doorgegeven, omdat ik weet dat je op zoek bent naar een baan. Je hebt morgen een sollicitatiegesprek!

De vrouw in bovenstaande bron is werkloos geworden toen het bedrijf waar ze werkte machines en computers ging gebruiken. Hierdoor had het bedrijf minder werknemers nodig. Deze werkloosheid is blijvend. Vooral de laaggeschoolden worden als eerste ontslagen en hebben veel problemen bij het vinden van een baan. De overheid kan deze mensen aan een baan helpen door de maatregel in te voeren, waarbij mensen geen 40 maar 36 uur per week gaan werken. De werkgelegenheid zal hierdoor stijgen.

- 1p 7 Hoe wordt de manier genoemd waarop de vrouw in bovenstaande bron aan werk kan komen?
- A adverteren
 - B internetten
 - C netwerken
- 1p 8 Over welke overheidsmaatregel om werk te creëren gaat het in bovenstaande tekst?
- A over arbeidstijdverkorting
 - B over ouderschapsverlof
 - C over vervroegde uitdiensttreding

- 1p 9 Wat is een dagelijkse taak van een hotelreceptioniste?
- A De gasten ontvangen en hun de nodige informatie geven.
 - B De gasten begeleiden naar hun kamers.
 - C Langs gasten gaan en vragen of ze meedoen met een activiteit.
- 1p 10 Hoe wordt het soort werkloosheid genoemd dat blijvend is?
- A conjuncturele werkloosheid
 - B seizoenswerkloosheid
 - C structurele werkloosheid
- 1p 11 Waarom wordt het steeds moeilijker voor laaggeschoolden om werk te vinden?
- A Omdat de laaggeschoolden vooral op zoek zijn naar deeltijdbanen.
 - B Omdat de werkgevers laaggeschoolden minder salaris betalen.
 - C Omdat het eenvoudige werk door machines wordt gedaan.

Eduardo

Eduardo werkt als politieagent. De laatste tijd is er door de financiële crisis minder geld om de complete uitrusting (uniform en andere zaken die een politieagent nodig heeft) voor het politiekorps te betalen. Eduardo voelt dat zijn veiligheid als politieagent in gevaar kan komen. Hij wil daarom graag advies over deze situatie en over de andere arbeidsvoorwaarden.

- 1p 12 Waar kan Eduardo het beste naar toe om voor zijn belangen op te komen?
- A naar een arbeidsbureau
 - B naar een uitzendbureau
 - C naar een vakbond

- 1p 13 Welk van de onderstaande punten valt onder de secundaire arbeidsvoorwaarden van Eduardo?
- A De manier waarop de werkgever van Eduardo met hem omgaat.
 - B De manier waarop Eduardo zich als werknemer moet gedragen.
 - C Het aantal vakantiedagen waar Eduardo recht op heeft.

De ecotoerist

De natuur in het Caribisch Gebied is erg mooi.
De overheid moet hier gebruik van maken om meer toeristen aan te trekken.

Jada woont op Sint Vincent, een eiland in het Caribisch gebied. Het eiland is rijk aan bossen en landbouwgronden. Jada is erg bezorgd omdat een bekende hotelketen een groot hotel op haar eiland wil bouwen. Zij is bang dat de natuur door de bouw van het hotel aangetast zal worden. "Voor mij zijn alleen ecotoeristen welkom," zegt ze.
De eilandbewoners zeggen echter dat veel toeristen dan zullen worden aangetrokken, waardoor vooral jonge mensen werk zullen krijgen.

- 1p 14 Noem een mogelijk nadeel van het toerisme voor het natuurgebied.

.....
.....

- 1p 15 Welk voordeel heeft de komst van meer toeristen voor de economie van Sint Vincent?
- A De bevolking maakt dan kennis met andere culturen.
 - B De milieuvervuiling zal verminderen.
 - C De overheid ontvangt dan meer inkomsten.

- 1p 16 Wat is een belangrijk kenmerk van de ecotoerist?
- Een ecotoerist
- A blijft maximaal 24 uur op het eiland/in het land.
 - B brengt minder schade toe aan de natuur en het milieu.
 - C brengt veel tijd door in shopping malls.

- 2p 17 Noem twee eigenschappen van de natuur van de Caribische eilanden die aantrekkelijk zijn voor toeristen.

1.....

2.....

- 1p 18 Wat is een kenmerk van werken in de toeristische sector?
- A Het werk is afwisselend en er is veel contact met mensen.
 - B Het werk is eentonig en vraagt veel geestelijke inspanning.
 - C Het werk wordt tijdens kantooruren gedaan en vraagt veel ervaring.

Elke leerling in het examenjaar moet 25 uur vrijwilligerswerk doen. Bijvoorbeeld helpen in het dierenasiel of in een bejaardentehuis helpen met eten opscheppen.

- 2p 19 Omcirkel in de onderstaande zin je keuze en maak de zin af.

Ik ben het hiermee **eens / niet eens**, omdat

.....

.....

Venezuela

Op de ABC-eilanden stijgt het aantal illegalen uit Venezuela. De grens met de eilanden wordt soms tijdelijk gesloten. Deze sluiting van de grens heeft voor onze eilanden economische gevolgen. De kustwacht heeft een belangrijke rol bij het beschermen van de grenzen van de eilanden. Veel mensen die per boot de eilanden proberen te bereiken, worden vaak opgepakt en teruggestuurd naar Venezuela. In Venezuela worden er ook zomaar mensen opgepakt en soms zelfs vermoord omdat ze tegen de regering van president Maduro zijn. Tv-en radiostations die berichten verspreiden tegen de president worden uit de lucht gehaald.

- 1p 20 Wat wordt van de mensen in Venezuela niet gerespecteerd?
- A hun actief kiesrecht
 - B hun burgerlijke plicht
 - C hun recht op persoonlijke vrijheid
- 1p 21 In Venezuela is er geen vrijheid van meningsuiting.
- Geef een voorbeeld uit de tekst waaraan je kan zien dat de vrijheid van meningsuiting in Venezuela niet gerespecteerd word.

.....

.....

Javier werkt bij het Constructiebedrijf Concur.
Zijn werktijden zijn: maandag tot en met vrijdag van 8.00 uur-16.00 uur.
De arbeidsvoorwaarden zijn onder andere het recht op 15 vakantiedagen per jaar en ieder jaar een kerstbonus. Het enige probleem van Javier is dat de werknemers vanaf januari 2019 ook op zaterdagen moeten werken. “De gouverneur moet met wetten komen om dit te verbieden,” zegt Javier boos.

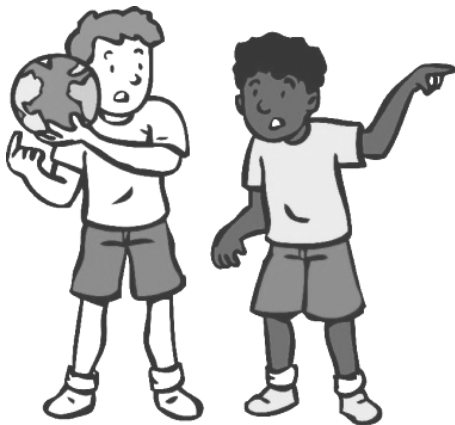
- 1p 22 Waarom heeft Javier problemen met zijn primaire arbeidsvoorwaarden en niet met zijn secundaire arbeidsvoorwaarden?

.....
.....

- 1p 23 Javier heeft een probleem om op zaterdag te werken.
Wat kan Javier doen om dit probleem op te lossen?
- A Hij kan beslissen om elke zaterdag vrij te nemen.
 - B Hij kan onderhandelen met zijn collega's.
 - C Hij kan onderhandelen met zijn werkgever.

- 1p 24 Javier zou willen dat de gouverneur iets aan deze wet doet, maar helaas maakt de gouverneur geen wetten.
Welke rol heeft de gouverneur bij het maken van wetten?
- De gouverneur
- A vraagt de ambtenaren om de wetten te ondertekenen.
 - B publiceert deze wetten in de kranten.
 - C zet zijn handtekening onder deze wetten.

Rechten en plichten op school

We lossen conflicten zelf op

Cristiaan is per ongeluk op de stoel van Andruw gaan zitten. Andruw duwt hem van de stoel. "Hé, ik zat daar!" Cristiaan valt en begint meteen te schreeuwen en te vechten. De juf zegt: "Jongens, denk aan jullie plicht op school. Weet je wat? We hebben toch een leerlingenraad nodig op school. Jullie krijgen de opdracht om een leerlingenraad op te richten. Hier is een lijstje met enkele werkzaamheden."

1p **25** Welke plicht in de klas bedoelt de juf in bovenstaande bron?

.....

.....

2p **26** Help Cristiaan en Andruw door in de onderstaande tabel met een kruisje aan te geven wat de taken zijn van een leerlingenraad.

Activiteiten organiseren om de sfeer op school te verbeteren	
Advies geven aan de school	
De orde op school handhaven	
Informatie aan de school vragen	
Toezicht houden op het personeel	
Voor schoolmaterialen zorgen	

Francis Goodnews

Journalist Francis van het jeugdjournaal woont op Curaçao. Hij maakt regelmatig rapportages voor de kijkers van het jeugdjournaal. Hij gaat langs verschillende basisscholen en vraagt naar de mening van kinderen/jongeren over de onderwerpen die hij naar voren wil brengen. De kijkers van het journaal zien dat ook de ABC-eilanden te maken hebben met de gevolgen van de situatie in Venezuela.

Televisiestations in Venezuela moeten elke dag alleen maar positieve berichten laten zien van situaties, anders worden ze door de president geblokkeerd.

- 1p 27 Noem een reden waarom de massamedia in Venezuela niet kunnen functioneren zoals het moet.

.....

.....

- 1p 28 Journalist Francis Goodnews heeft een rapportage gemaakt over de crisis in Venezuela. Hij heeft dit onderwerp gekozen, omdat
- A beeldmateriaal over de crisis gemakkelijk te verzamelen is.
 - B het nieuws actueel is en gevolgen heeft voor Curaçao.
 - C winst maken belangrijk is voor het jeugdjournaal.

- 1p 29 Niet iedereen is blij met de komst van migranten. De mensen die niet blij zijn met de komst van migranten hebben een negatief beeld dat vaak niet met de werkelijkheid klopt.
- Dit beeld heeft te maken met
- A discriminatie.
 - B een rolpatroon.
 - C stereotypering.

Televisie en internet

- 1p **30** Welke andere soorten massamedia kennen we naast de audiovisuele media?
- A De democratische media en de auditieve media.
 - B De educatieve media en de democratische media.
 - C De gedrukte media en de interactieve media.

- 1p **31** Geef een voorbeeld hoe de media de mensen in het buitenland kennis kunnen laten maken met de Curaçaose cultuur.

.....

.....

- 1p **32** Een van de functies van de massamedia is om de mening van de burger te verwoorden
Hoe wordt deze functie genoemd?
- A de opiniërende functie
 - B de controlerende functie
 - C de onderzoeksfunctie

Ik merk de laatste tijd dat er steeds meer reclame wordt uitgezonden tijdens populaire programma's.

- 1p **33** Waarom is reclame uitzenden erg belangrijk voor de populaire zenders?
Hoe meer reclame,
- A hoe meer kijkers.
 - B hoe meer inkomsten.
 - C hoe meer tv-kanalen.
- 1p **34** Welke zenders hebben als hoofddoel amusement en winst?
- A commerciële zenders
 - B populaire zenders
 - C publieke zenders